

Véjaraupiai –rimta infekcinė liga

Šaltuoju metų laiku padaugėja sergančiųjų véjaraupiais. Susirgimai dažniausiai plinta vaikų, lankančių švietimo įstaigas, tarpe.

Primename, kad ligą sukelia virusai, užsikrečiamas nuo sergančiojo véjaraupiais. Susirgęs žmogus gali apkrēsti aplinkinius 2 dienas prieš išbėrimą, visą bėrimo laikotarpį ir 5 dienas po jo. Susidarius šašams, nuo ligonio jau neužsikrečiamas. Véjaraupių infekcija plinta oru keleto metrų nuotoliu, pavyzdžiu, kai vienas asmuo nusičiaudėja, o kitas įkvepia. Virusų patenka per kvėpavimo takus arba akių gleivines, nukeliauja į limfmazgius, o iš čia išplinta po visą organizmą. Dažniausiai véjaraupiais serga 2-8 metų vaikai. Kūdikiai iki 3 mėnesių serga labai retai, nes jų organizme dar tebéra apsaugojančios nuo šios ligos medžiagos, gautos iš motinos, jei ji anksčiau sirgo šia liga.

Laikotarpis nuo virusų patekimo iki ligos simptomų pasireiškimo (inkubacinis periodas) vidutiniškai užtrunka 11-21 dieną. Liga pasireiškia karščiavimu, bendru silpnumu, galvos skausmu, apetito stoka, miego sutrikimu. Pagrindinis simptomas - bėrimas šiai ligai būdingais spuogais: iš pradžių atsiranda dėmelė, iš jos - pripildyta skaidraus skysčio pūslelė, šiai supliuškus, po 3-5 dienų susiformuoja šašelis. Viename plote galima rasti ir dėmelių, ir pūslelių, ir šašelių. Toks bėrimas atsiranda ant veido, plakuotos galvos dalies, liemens, rankų, kojų. Ant delnų, padų spuogų paprastai nebūna. Neretai išberia gleivinę - burnos, lytinių organų. Čia pūslelės greitai trūksta ir susidaro kraujuojančių opelių, kurias skauda. Išbertas vietas labai stipriai niežti, vaikas kasosi, net draskosi. Beria 3-4 ir net iki 7 dienų. Po šašelio dar kokius 3 mėnesius gali likti dėmelė, kuri vėliau išnyksta. Kadangi vaikas labai kasosi ir dažnai nusidrasko iki žaizdelių, į kurias patenka nešvarumų, neretai spuogeliai supūliuoja, o išgijus, jų vietose lieka randelių. Vieną kartą persirgus véjaraupiais, daugiau jie nebesikartoja.

Véjaraupių eiga dažnai būna lengvos formos. Tačiau kartais gali būti sunki, komplikuota, jei pažeidžiami vidaus organai (plaučiai, kepenys), smegenų dangalai, prisidėjus antrinei bakterinei infekcijai, jei liga komplikuojasi odos ir minkštujų audinių pūlingais susirgimais (dėl to vėliau lieka randai odoje). Liga gali baigtis ir mirtimi. Komplikacijų išsvystymo rizika suaugusiesiems, sergantiems véjaraupiais, yra didesnė nei vaikams. Infekcija itin pavojinga asmenims, kurių imuninės sistemos funkcija yra sutrikusi. Véjaraupius sukeliantys virusai patenka į žmogaus, persirgusio véjaraupiais, nervų sistemą ir išlieka joje visą gyvenimą prislopintos būklės. Ilgainiui jie gali vėl suaktyvėti ir kliniškai pasireikšti juostine pūsleline (herpes zoster). Juostine pūsleline, skirtingai nei véjaraupiais, dažniau serga vyresnio amžiaus žmonės, patyrę stresą, sergantys ŽIV, vėžiu, po chirurginių procedūrų, vartojantys steroidinius preparatus, po spindulinės ar chemoterapijos, kurių metu sumažėjo imuninės sistemos apsauginiai mechanizmai. Pirmasis juostinės pūsleinės požymis - skausmas pažeistų nervų srityje. Po kelių dienų toje vietoje atsiranda pūslelinis bėrimas, kuris išlieka vidutiniškai 7 dienas. Dažnai tiek skausmas, tiek bėrimai atsiranda krūtinėje, kai véjaraupius sukeliantys virusai pažeidžia tarpšonkaulinius nervus.

Nuorašas tikras

Nacionalinis visuomenės sveikatos centras prie Sveikatos apsaugos ministerijos

Virusas, sukeliantis vėjaraupių susirgimą, patogeniškas tik žmogui ir labai greit plintantis aplinkoje, kurioje išsilaike neilgai. Todėl labai svarbu gerai išvėdinti patalpas, pastoviai šluostyti drėgnu būdu dulkes ir kuo anksčiau izoliuoti sergantį vaiką.

Tačiau efektyviausia priemonė apsaugoti nuo vėjaraupių – vakcinacija. Vėjaraupių profilaktikai naudojama labai efektyvi vakcina, į kurios sudėtį įeina susilpninti virusai. Vaikams skiriama viena vėjaraupių vakcinos dozė, suaugusiesiems rekomenduojamos dvi dozės (antroji skiriama praėjus 6 savaitėms po pirmosios). Lietuvoje vakcina (skiepai) nuo vėjaraupių neįtraukta į vaikų skiepų kalendorių, kuriame nurodyti tik valstybės kompensuojami ir rekomenduojami skiepai. Vakcina skiriama vaikams nuo 12 mėn. Skiepijimai rekomenduotini, kai nusilpusi vaiko imuninė sistema, kai norima, kad infekcija neišplistų mokyklose ar darželiuose. Taip pat skiepijami suaugusieji, kurie slaugo ligonius ir nėra sirgę vėjaraupiais, sergantieji kai kuriomis sunkiomis ligomis (lētinėmis plaučių, kraujo, piktybiniais augliais), kai dirba sveikatos priežiūros įstaigose. Jei pastebėjote, kad vaiką išbėrė, nedelsdami kreipkitės į savo gydytoją. Kadangi tai labai užkrečiama liga, nuo ligos pradžios vaikas izoliuojamas 10 dienų. Bendravusieji su sergančiuoju stebimi iki 21 dienos.

Tėveliai neretai nekreipia dėmesio į šias medikų rekomendacijas, tad žaliai išmargintų ligoniukų tenka sutikti ir gatvėje. Toks neatsakingas suaugusiųjų elgesys tik dar labiau padidina sergamumą šia liga.

Parengė

Nacionalinio visuomenės sveikatos centro prie Sveikatos apsaugos ministerijos

Telšių departamento Užkrečiamųjų ligų valdymo skyrius

Tel. Nr. (8 444) 69 722

Nuorašas tikras

Nacionalinis visuomenės sveikatos centras prie Sveikatos apsaugos ministerijos

2022-07-14